

Mám větší potřebu obrušovat hrany

Měl to být rozhovor hlavně o psaní knih, ale stihly jsme toho mnohem víc. Jak jí narostly bicepsy, proč miluje Znojmo, jak může pomoci onkologickým pacientům, proč je potřeba pohlazení, za co je denně vděčná i co si přeje pod stromeček. Oceňovaná spisovatelka Petra Dvořáková je spontánní a vtipná vypravěčka, přitom upřímná a niterná. TEXT HANA HALFAROVÁ

Letos vám vyšly tři nové knihy, dvě starší se po letech dočkaly nového vydání. Když k tomu připočtu i prózy přeložené do zahraničí, řekla bych – plodný rok!

To ano, ale například Bertíkovo uzdravení a Až vyjde první hvězda jsem napsala už před dvěma lety. Sešly se tedy tisky různých, i dávno napsaných knih, které ode mě letos nevyžadovaly žádné velké úsilí. Takže spíš sklizeň než práce.

Zároveň pracujete jako knižní redaktorka nakladatelství Host. Máte na vlastní psaní dostatek času?

Snažím se hlídat, abych měla. Psaní knihy je pro mě absolutní priorita, nesmírně mě to baví a hřeju si to. Nikam se v tom neženu, vychutnávám si to.

Jak vaše psaní vypadá? Kdy a kde píšete?

Má různě dlouhé fáze. Když jsem ve fázi nápadu, vozím s sebou zápisník, kam si píšu poznámky, pár nahodilých řádků... Někdy zkusím nahodit do počítače půl stránky a nechám ji klidně měsíc ležet, pak třeba napíšu během tří dnů větší kus. A potom si najednou řeknu, že je to opravdu ono a budu to psát! Od té chvíle nastává vytrvalý psací

režim – klidně od rána do večera, soboty i neděle, kdy psát prostě musím, a táhnu to silou. Tak jsem to schopna dělat, dokud knihu nenapišu. Nechodím psát do kaváren, jsem šťastná, když píšu doma, kde je to pro mě nejlepší na světě.

Nezapomínáte při takovém táhnutí silou na své tělo?

Snažím se poctivě cvičit. Dlouho jsem jezdila jen na in-linech, ale už půl roku chodím dvakrát týdně do posilovny na silové tréninky. Už jsem totiž začala cítit, jak s přibývajícím věkem křehnu, proto jsem se rozhodla s tím zavčas a aktivně něco udělat. Kromě posilovny se snažím hodně chodit, na pracovní schůzky v Brně jdu klidně osm kilometrů, abych se udržovala v kondici. V tomto směru tělu hodně dopřávám.

To je inspirativní! A výsledky?

Jak jsem štíhlá, svaly na mně začaly být hned vidět. Za svůj největší úspěch považuju, když jsem si po třech měsících v posilovně chtěla obléct na autorské čtení oblíbené šaty a nevezla jsem se do nich přes bicepsy. Všichni mi říkali, ať si vezmu trenérku, ale byla jsem nejdřív strašně chytrá. Syn Dominik je přece sportovec, půjdu do posilovny s ním. Pověsil mě tam na hrazdu, ať se dvacetkrát přitáhnou! Jen jsem se zatřepala a hned nato spadla, takže jsem pochopila, že trenérku potřebuju. Mám výbornou a je to s ní vždycky zážitek.

Čte vaše knihy?

Nedávno jsem jí posílala Vrány, ale říkala mi, že si je spíš poslechne jako audioknihy. Je ve věku mých dětí – Dominikovi je sedmadvacet a Vítkovi pětadvacet, takže trénink s ní je pro mě i fajn lidský zážitek. Uvědomila jsem si, že je to mladý člověk, který mi má hodně co dát a dává, což je pro mě dobrá zkušenost.

Zmínila jste psaní doma jako nejlepší možné. Žijete ve Znojmě, které máte ráda a baví vás. Proč?

Protože jsou tu v různých částech naprosto různé atmosféry! Když jdu starým městem, mám skoro pocit, že jsem v chorvatských uličkách. Cestou dolů k řece je zase jiná atmosféra. Když vylezu na Kraví horu, jsem na vřesovištích podobným Pálavě. Národní park Podyjí je úplně jiný svět... Podle nálady si pak vybírám, kam půjdu, což je moc příjemné.

Je to natolik inspirativní, že se Znojmo objevuje ve vašich knihách?

Jmenovitě ne, ale kniha pro teenagery Každý má svou lajnu – o partě pubertáků, kteří hrají florbal – se v mých představách odehrává u znojemské florbalové haly a v parku kolem. Je to vlastně moje nejmilejší kniha, kde jsem si stvořila svět, v jakém bych chtěla žít. Lidé v něm dokážou vyřešit problémy a vše dobře dopadne.

Stejně jako v předvánoční novince Až vyjde první hvězda. Je to kouzelná laskavá knížka pro děti od čtyř let a jejich rodiče, která mě dojala a vrátila do dětství.

Tak to mám radost! Miluju Vánoce, je to pro mě asi nejkrásnější období roku. Je to sice dětská knížka, ale psala jsem ji sobecky proto, abych si navodila vánoční náladu.

Před pár dny jste ji pokřtila v mateřské škole. Jaké to bylo?

Krásné! Kde chcete lépe pokřtít dětskou knížku než s dětmi? Byly úžasné bezprostřední, sedly jsme si spolu na koberec, a jak jsem jim četla, pořád se ke mně přibližovaly, až po mně skoro lezly. Bylo to roztomilé.

Na obálce se píše, že tato knížka pohladí srdce. Je pro vás takové pohlazení důležité?

Čím jsem starší, tím je důležitější. Mám větší potřebu obrušovat hrany. Snažím se například dávat velké úsilí do urovnání nějakého konfliktu. Nemyslím tím zamést ho pod stůl, ale otevřeně ho urovnat, aby se hrany zahladily. Aby se člověk mohl setkat s člověkem v pravdě a autenticitě, aby si mohl nechat pohladit duši a současně ji mohl hladit tomu druhému.

A fyzické pohlazení?

I to je moc důležité. Syny už mám dospělé a žiju sama, i proto jsou pro mě Vánoce krásné – sejdem se doma ve třech a umíme se obejmout. I když v dospělé formě, ale pořád udržujeme ten maminkovsko-synovský kontakt, za který jsem vděčná.

Knížka Až vyjde hvězda vybízí k tomu, aby ji rodiče četli svým dětem. Četla jste synům, když byli malí?

Ano, ale na první dobrou se mi na to vybaví spíš jedna smutná vzpomínka. V televizi tehdy

běžel seriál Dopisy od Felixe a Dominikovi jsem chtěla šíleně moc koupit stejnojmennou knížku, po které toužil. Byli jsme ale v tak složité finanční situaci, že jsem na ni prostě neměla. Koupila jsem mu jakousi jinou knížku o zvířátkách, kterou jsme si četli, ale nebylo to ono. Ta lítost ve mně leží dodnes... Knížky byly u nás doma hodně důležité, ale náš rodinný život se pak narušil Vítkovým onemocněním (mladší syn onemocněl leukémií ve třech letech, pozn. aut.). Trávila jsem s ním čas v nemocnici a v rámci rodiny pak hodně příjemných a snadno dostupných věcí skončilo. **Proč je důležité číst svým dětem, dokud mají zájem?**

Je to čas společně strávený komunikací, kdy s dětmi můžeme otevírat různá témata. To je může formovat a ušetřit jim to jejich vlastní chyby a bolesti v dospělosti. Jsem přesvědčená, že povídat si spolu a přemýšlet o tom, co jsme si přečetli, může dětem zásadně ovlivnit

život. Rozšířit jim obzory a v důsledcích určit, co prožijí.

Souhlasím, zvlášť když se dočtou třeba o odvaze a vytrvalosti pomáhat druhým jako ve vaší vánoční knížce.

Pro mě je tam důležité ještě něco: hlavní dětské hrdinové nejsou v pasivní roli, sami něco vymysleli, šli naproti tomu, aby vše dobře dopadlo. Mám pocit, že takhle život funguje. Člověk musí jít tomu dobrému konci sám trochu naproti.

V souvislosti s tím i blížícími se Vánocemi mě napadá, jak to máte s dobrovolnictvím?

Jsem členkou neziskové organizace Haima CZ, určitou dobu jsem ji v Praze i vedla. Je to rodičovská organizace na pomoc dětem s onkologickým onemocněním. I Bertíkovo uzdravení vzniklo v rámci mého dobrovolničení v Haimě. Je to průvodce pro děti, které procházejí léčbou, a jejich rodiče, aby zvládli nejčastější situace s ní spojené. Například jak máte jako rodič vysvětlit čtyřletému dítěti, že teď nebude mít vlásy? Napsala jsem příběh, kde si vlasy hrají na schovávanou a vždy jen kousek povykouknou, jestli už je zlá nemoc pryč. A až se to stane, přestanou se schovávat a vylezou úplně. I pro rodiče je to celé těžké, musejí se s nemocí sami vyrovnat. Součástí knížky jsou i různé samolepky – smutníčci, radostníčci nebo papáči, aby průvodce trochu sloužil i psychologům a dalším odborníkům na dětských onkologiích. Nálepky jim pomůžou vidět, v jakých emočních stavech se děti nacházejí.

Léčba vašeho syna trvala dva roky, kdy v motolské nemocnici bojoval o život. To vše se odehrálo už před dvaceti lety. Čerpala jste při psaní i z vlastních mateřských zkušeností?

Ano, protože tohle se nezapomíná, uvízne to ve vás. Když Vítek chodil na ozařování, musel tam vydržet ležet bez hnutí. Ale vysvětlíte to třiletému nebo čtyřletému dítěti! Buď musí dostat spoustu anestezií, nebo s ním můžete hrát hru, že začíná kosmonautský výcvik. Doma jsme trénovali, jak bude na ozařovně ležet, aniž by se pohnul. Vycvičil se kosmonautem a zvládl to. Dnes se dá akutní leukémie už z velké části zvládnout ambulantní léčbou, což je rovno zázraku. Jsem šťastná, že se Vítek vyléčil. Je už dospělý, pracuje jako programátor a na nemoc si příliš nevzpomíná.

Loni vyšel váš knižní rozhovor s profesorem Janem Starým, světově uznávaným dětským onkologem a hematologem. Knihu Věřil jsem, že to musí

Jít lepší cestou jsem ještě nečetla. Proč bych měla?

Protože je to nadějeplný příběh jednoho člověka, který svým velkým úsilím dokázal zachránit tisíce dětských životů. Pro vaši představu, v roce 1983 u nás prakticky všechny děti na akutní leukémii umíraly. Pan profesor dokázal zvrátit vývoj léčby tak, že během jednoho roku začalo přežívat šedesát procent dětí. Dnes se jich z této nemoci uzdraví téměř devadesát procent! A z pohledu maminky, které léčil dítě: víte, že je špičkový odborník, ale on je ještě k tomu nesmírně lidský. Mluví s vámi jako rovný s rovným, abyste vše pochopila. Je empatický a pořád ho zažíváte jako člověka, což je fantastické. Obdivuju na něm i to, že si musel ze svého osobního života strašně moc věcí odříct, aby všechny ty děti včetně mého syna dnes žily.

Musela jste mít velkou radost, když mu prezident letos udělil státní významání za zásluhy.

Nekonečnou radost! Jsem za to šťastná a dojatá ještě teď...

Souzníte osobně s názvem knihy? Taky jste před dvaceti lety věřila, že to musí jít lepší cestou?

Asi vám to nedokážu zreflektovat. Jeden z týmu Vítkových lékařů mi kdysi řekl, že se mu zdá, že léčbu prožívám depresivněji než ostatní rodiče. Sama nevím. Navenek jsem asi optimistická nebyla, ale někde v hloubi své mateřské duše jsem věřila, že to Vítek zvládne. Ale taky jsem se strašlivě bála.

Farářka Sandra Silná říká, že od chvíle, kdy si při autonehodě jako těhotná uvědomila svou konečnost, žije nový, druhý život. Hlubší, s vědomím blízkosti smrti. A každý nový den bere jako dar.

To je přesné. I já vnímám život před a po Vítkově onemocnění. Zažívám velkou vděčnost za každé obyčejné ráno, kterého si nesmírně cením. Je to hluboký vnitřní stav, který žiju. Jsem vděčná za to, že jsou synové zdraví, a i když spolu už nebydlíme, voláme si, chodíme spolu na oběd, kafe... Když se vrátím k Vánocům, nejkrásnější a nejceněnější je na nich právě to, že jsme spolu.

S profesorem Janem Starým. Vpravo s dětmi ve školce při křtu knihy.

Je pro život důležité, abychom v sobě vděčnost živilí?

Z mého pohledu ano. Pocit vděčnosti je spjatý se schopností prožívat tady a teď, s možností zažívat vnitřní klid a stabilitu. A nemyslím tím vděčnost navenek, kterou musíme někomu projevovat, ale naopak tu vnitřní, kterou můžeme prožívat jen tehdy, cítíme-li nějaké základní bezpečí. Když jsme už dostali možnost vystoupit z nějakého trápení, pohlížet na něj jakoby z dálky a vidět s radostí, co žijeme právě teď.

Když jsme u těch projevů vděčnosti – autoři, kterým jste dělala takzvanou makroredakci, často na křtech knih mluví o tom, že jsou vám vděční. Co přesně vaše práce knižní redaktorky obnáší?

Zkusím to vysvětlit srovnáním s jazykovou redakcí, kdy se piluje jazyk, styl, gramatika. Makroredakce je proces předtím, kdy se piluje příběh jako celek včetně jeho logiky, návazností, dramatického oblouku... Hlídám i to, aby se udržely charakterystiky postav a někdo nebyl psychopat a za chvíli mliius. Autorům chci pomoci takovým způsobem, aby jejich příběhy u čtenářů fungovaly. Makroredaktor je jako ten nejzlejší čtenář, který autorovi nic

neodpustí. Vždycky jim říkám, ať si to utrpení raději odkrouť se mnou než pak se čtenáři na Databázi knih nebo u kritiků. Snažím se jim nabízet druhý pohled na jejich text, ale dost se cháním toho říkat jim konkrétně, co udělat. Jako autoři se musejí rozhodnout sami, což je ta nejlepší cesta, nemá smysl jim něco vnucovat.

V čem je práce makroredaktorky náročná?

Zůstat v pozici zlé čtenářky, ale současně se na autora a jeho dílo silně napojit a maximálně mu porozumět. Stojí mě to hodně energie, proto si nechávám už jen pár autorů, se kterými se snažím o jasnou otevřenou komunikaci, abychom se navzájem rádi viděli.

Jako autorka taky potřebujete makroredakci?

Každý ji potřebuje. Je až komické, že u všech ostatních vidím, v čem je problém, ale u sebe ne. Jako autorka jsem v tom naprosto slepá. Myslet si, že něco udělám bez přisných očí makroredaktora, by byla velká autorská naivita. Vůči práci toho mého mám velkou pokoru, vím, jak snadno může autor nabrat slepotu.

Vaše knihy se překládají do různých jazyků, v Polsku máte obrovskou čtenářskou základnu. Hlavně mladé lidi jste si získala novelou Vrány.

Na letošní autogramiádu Vran v Krakově přišlo asi devět set lidí, nemohla jsem tomu uvěřit! Byla to naprosto fantastická energie, něco tak ojedinělého a vzácného už asi nikdy nezažiju. Moc mě těší, že jsou to právě mladí lidé. Uvědomuju si, že moji čtenáři stárnou se mnou, a přitom chci oslovit i mladší generace, což je fakt těžké, protože jejich svět je hodně jiný než můj. A u Vran se mi to podařilo. Často za mnou přicházejí mladé dívky s tím, že jim knížka změnila život. Že prožívají to, o čem píšu, že jsou samy vránami. Že žijí nebo žily v nefunkční rodině, kde zažívaly pocity nemilovaného dítěte, které nebylo bezpodmínečně přijato. Mám s nimi velký soucit, ale jsem si vědoma toho, že jim nemůžu dát nic víc než obejmoutí... Je to strašně silné.

Úplně mě z toho mrazí. Můžeme závěř trochu odlehčit? Co si přejete k Vánocům?

Jéje! Řeknu to ve dvou rovinách. Nejvíc si přeju, abychom je strávili se syny spolu a byli jsme všichni zdraví. A kromě toho jsem velká milovnice krasobruslení a v březnu bude v Česku mistrovství světa. Někde lístky už mám koupené, ale ještě si pod stromeček přeju další.

To by Ježíšek mohl zvládnout.

To ano, Ježíšek u nás bývá laskavý. ●

PETRA DVOŘÁKOVÁ (48)

• Oceňovaná česká spisovatelka a knižní redaktorka nakladatelství Host

• Píše knihy pro dospělé i děti, její bestsellery se překládají do mnoha jazyků. Silnou základnu čtenářů má v Polsku.

• Už za debut knižních rozhovorů Proměněné sny získala Magnesii Literu (2006).

• Je aktivní v neziskovce Haima CZ, která pomáhá dětem v onkologické léčbě a jejich rodinám.

• Absolventka filozofie na Masarykově univerzitě v Brně

• Žije ve Znojmě, má dva dospělé syny.